

PROGRAMMA VAN EISEN

LOCATIE	Millingen aan de Rijn
PROJECT	Heerbaan

PLAATS BINNEN ARCHEOLOGISCH PROCES
• Archeologische begeleiding

OPSTELLER	Naam, adres, telefoon, e-mail		
Auteurs	BAAC bv Postbus 2015 7420 AA Deventer 0570-670055 deventer@baac.nl		
- Projectleider (<i>senior archeoloog</i>)	Drs. J.S. Krist Senior archeoloog		
- Mede-ontwerper(s)			
Goedkeuring	versie	datum	paraaf
R. van Genabeek	definitief		

OPDRACHTGEVER	Naam, adres, telefoon, e-mail		
	Rabobank Groesbeek – Millingen aan de Rijn Dorpsstraat 28 6561 CB Groesbeek Tel: 024-3995111 Fax: 024-3995115 E-mail: info@groesbeek.rabobank.nl Contactpersoon: drs. D.G.M. Winkel		
Goedkeuring	datum	paraaf	

BEVOEGD GEZAG	Naam, adres, telefoon, e-mail		
	Gemeente Millingen aan de Rijn Postbus 3 6566 ZG Millingen aan de Rijn Tel.: 0481-431988 Fax: 0481-433221 Contactpersoon: A.F.M. Kemper		
Externe beoordelaar namens bevoegd gezag.	Jacobs & Burnier Archeologisch projectbureau Veemarkt 186 1019 DG Amsterdam Tel: 020-4637300 Fax: 020 - 4637277 E-mail: jenbbureau@zonnet.nl		
	Drs. E. Jacobs	datum	paraaf

UITVOEREND BEDRIJF / INSTELLING	
Naam	onbekend
Contactpersoon	
Telefoon / e-mail	

DATUM ONDERZOEK	
Start	onbekend
Duur	

BASISGEGEVENS	
Projectnaam	Heerbaan
Provincie	Gelderland
Gemeente	Millingen aan de Rijn
Plaats	Millingen aan de Rijn
Toponiem	Heerbaan
Kaartblad	40G
X – coördinaat	200.360 (noordwesthoek) 200.419 (zuidoosthoek)
Y – coördinaat	430.872 (noordwesthoek) 430.872 (zuidoosthoek)
Kadaster-nr	-
CMA/AMK-status	-
CAA-nr.	-
CMA-nr.	-
ARCHIS-monument-nr	-
ARCHIS-waarnemings-nr	12765
Oppervlakte plangebied	1958 m ²
Huidig grondgebruik	Braakliggend sloofterrein

PERIODE(N)	COMPLEXTYPE(N)
○ vroege prehistorie (paleo/meso/neo)	
○ late prehistorie (brons/ijzer)	
• Romeinse tijd	NX
• Middeleeuwen (vroeg/laat/NT)	NX

1. Doel en reden van het onderzoek

Doel	Het doel van een archeologische begeleiding is een inventarisatie, karakterisering en documentatie van aan- en afwezigheid van archeologische waarden in een door een niet-archeologische bodemverstorende activiteit te verstoren gebied. Van de archeologische waarden wordt een karakterisering gegeven, waarbij tenminste de volgende aspecten aan de orde zijn: periodeaanduiding, geologische context, aard (typering) en waarderingsaspecten
Reden	Reden voor de begeleiding is het voornemen om de nog aanwezige funderingen te verwijderen ten behoeve van de geplande nieuwbouw van een dienstencentrum met appartementen.
Selectiebesluit	Het onderzoek is gebaseerd op een selectiebesluit d.d. 17 januari 2006 zoals vastgelegd in de adviesnota van de gemeente Millingen aan de Rijn.

2. Resultaten van het tot dusver uitgevoerde onderzoek			
Administratieve gegevens			
Bureauonderzoek			
Uitvoerder	BAAC bv		
Uitvoeringsperiode	December 2005		
Publicatie	Smit, L., 2005. <i>Heerbaan, Millingen aan de Rijn. Bureauonderzoek en Archeologisch Inventariserend Veldonderzoek Karterende fase</i> . BAAC~rapport 05.353, Deventer.		
Overig onderzoek			
Uitvoerder	BAAC bv		
Uitvoeringsperiode	December 2005		
Uitvoeringsmethode	Booronderzoek		
Publicatie	Smit, L., 2005. <i>Heerbaan, Millingen aan de Rijn. Bureauonderzoek en Archeologisch Inventariserend Veldonderzoek Karterende fase</i> . BAAC~rapport 05.353, Deventer.		
Bewaarplaats van vondsten en documentatie			
De documentatie van het uitgevoerde onderzoek bevindt zich op het kantoor van BAAC te Deventer: Postbus 2015 7420 AA Deventer. Te zijner tijd zullen de vondsten overgedragen worden aan het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten te Nijmegen. Museum Kamstraat 45 6522 GB Nijmegen Tel. 024-3220619 Fax. 024-3604799 depotbeheerder: Louis Swinkels Documentatie wordt overgedragen aan de ROB Contactpersoon: drs. M. Wispelwey			
Resultaten: landschappelijke en aardwetenschappelijke context			
Huidig grondgebruik; (sub) recente ingrepen en verstoringen	Braakliggend met in de ondergrond de funderingsresten van de voormalige bebouwing.		
NAP-hoogte maaiveld	Ca. 12 m +NAP	Grondwatertrap	VI

Fysiek-landschappelijke, geologische, geomorfologische en bodemkundige kenmerken	Millingen aan de Rijn is gelegen aan de rand van het Nederlandse rivierengebied. Al tijdens het Midden-Weichselien stroomde een tak van de Rijn door de huidige Betuwe richting het westen. Deze rivier is vermoedelijk een brede, verwilderde (d.w.z. vlechtende) rivier geweest die in het gebied een pakket grofzandig sediment heeft afgezet. Deze grofzandige afzettingen worden geologisch gezien gerekend tot het laagpakket van Kreftenheye-5. Deze afzettingen worden afgedekt door een laag '<i>Hochflutlehm</i>' (Pons & Schelling, 1951; Pons, 1957), beter bekend als de <i>Laag van Wychen</i> (De Mulder <i>et al.</i> 2003). Deze afzettingen bestaan hoofdzakelijk uit hoogwater-afzettingen uit het Bølling-Allerød interstadiaal (13.000 – 11.000 jaar BP). Gedurende deze periode verkregen de rivieren een meer meanderend rivierpatroon (figuur 3.1b) Gedurende de Late Dryas (11.000 - 10.000 jaar BP) was de Rijn een <i>insnijdend</i> vlechtend riviersysteem, dat de oudere Rijnafzettingen van Kreftenheye-5 weer erodeerde. De afzettingen uit de Late Dryas worden geologisch gezien gerekend tot het laagpakket Kreftenheye-6. In het Holoceen werd de Kreftenheye-6 afgedekt met een dunne zandige kleilaag, dat eveneens tot de Laag van Wychen wordt gerekend. Het landschap nabij het onderzoeksgebied heeft ten tijde van het passeren van de terrassenkruising omstreeks 3000 jaar BP en in de periode er direct na onder (directe) invloed gestaan van twee stroomgordels, namelijk de Leuth stroomgordel en de Waal stroomgordel (de huidige Rijn; Berendsen en Stouthamer 2001). Hierbij werden de grofzandige afzettingen van Kreftenheye-5 en -6 lokaal geërodeerd. De Leuth stroomgordel is actief geweest vanaf 4000 jaar BP tot 2170 jaar BP, dat is vanaf de Steentijd (Neolithicum; Bijlage 1) tot de Romeinse Tijd. De rivier heeft een zandlichaam gevormd van enkele meters dik. De top van het zand van deze stroomgordel ligt volgens de zanddieptekaart van Berendsen (2001) op een diepte van 0 tot 3,0 meter beneden maaiveld, dit is ten zuiden van de bebouwde kom van Millingen aan de Rijn. De bebouwde kom is niet gekarteerd, waardoor er geen duidelijke informatie is over de diepte van het zand in het onderzoeksgebied. De zone direct langs de Rijn staat onder invloed van de Waal stroomgordel (de huidige Rijn), deze stroomgordel is actief sinds 2160 jaar BP, dat is vanaf de Romeinse Tijd. De zone valt binnen de bebouwde kom, er is zoals reeds vermeld geen duidelijke informatie beschikbaar over de zanddiepte binnen de bebouwde kom. Op de geomorfologische kaart (Stiboka/RGD, 1980) is de bebouwde kom evenmin niet gekarteerd. Uit de omgeving van het onderzoeksgebied, buiten de bebouwde kom, is af te leiden dat het onderzoeksgebied hoogstwaarschijnlijk op een rivieroeverwal ligt (3K25).
---	--

	Een andere belangrijk aspect in het rivierengebied zijn de dijkdoorbraken. Sinds de bedijking vanaf circa 1100 AD is begonnen, heeft men hiermee te maken gehad. Bij dijkdoorbraken ontstaat door de kracht van het uitstromende water in het binnendijkse land een diep uitkolkingsgat dat ook wel een wiel genoemd wordt. Dit is een erosieve zone in het landschap. Tegelijk met de wielen werden dijkdoorbraakafzettingen afgezet, die in een waaier in het binnendijkse gebied werden afgezet op het oorspronkelijke oppervlak. Dit is een sedimentaire zone in het landschap. Morfologisch noemt men dit “overslagen” (Berendsen, 2000). Er zijn in 1799 en 1820 dijkdoorbraken geweest ten westen van Millingen aan de Rijn. Het onderzoeksgebied werd daarbij niet overspoeld (Stiboka, 1975). De bebouwde kom van Millingen aan de Rijn is niet gekarteerd op de bodemkaart (Stiboka 1975). Het gebied grenst echter aan kalkhoudende polder- en ooivaaggronden (Rn95A; Bijlage 2). De geploegde (Ap) humeuze bovengrond van de A-horizont is maximaal 30 cm dik en gaat direct over in de kalkrijke zandige klei van de C-horizont, waarin nog geen bodemvorming is opgetreden. Het booronderzoek heeft uitgewezen dat het plangebied gelegen is op oeverwalafzettingen. De bovenste 30-40 cm van het bodemprofiel is verstoord. Verder is het bodemprofiel in boring 1-4 intact. Het bodemprofiel is in de boringen 5 en 6 tot op een diepte van 70-90 cm beneden maaiveld verstoord.
--	---

Cultuurlandschappelijke en historisch-geografische kenmerken	De locatie bevindt zich in het centrum van de bebouwde kom van het dorp Millingen aan de Rijn. Het dorp ligt ten zuiden van de Rijn, tegen de grens met Duitsland aan in de provincie Gelderland (bijlage 1). Het onderzoeksgebied wordt begrensd door de Heerbaan in het zuidwesten, de Prins Bernardstaat in het zuidoosten, de Apotheek in het noordoosten en het woonhuis aan de Heerbaan nr. 172 in het noordwesten Op de eerste kadastrale kaart, gekarteerd in 1820, sectie A Millingen blad 1 gemeente Millingen, is in het plangebied geen bebouwing aangeven (De Woonomgeving 2005). Op de kaart uit de Grote Historische Atlas van Nederland (Wolters-Noordhoff, 1990) met kaarten uit de eerste helft van de 19^e eeuw, is niet duidelijk te zien of er bebouwing aanwezig is in het onderzoeksgebied, ten gevolge van de grote schaal van de atlas. Het onderzoeksgebied ligt aan de Heerbaan, dit is een benaming die kan verband houden met het Romeinse Rijk. <i>Heerbanen</i> waren vaak kaarsrechte wegen die uit strategische overwegingen de kortste verbinding vormden tussen belangrijke (leger)plaatsen (Hendriks 1994). Uit de Limes Atlas (Colenbrander 2005) blijkt dat er een grote Romeinse weg ten zuiden van het onderzoeksgebied is geweest. Deze weg heeft een zuidwest-noordoost oriëntatie terwijl de Heerbaan een noordwest-zuidoost oriëntatie heeft. De straatnaam Heerbaan is dus mogelijk niet zélf de grote Romeinse weg in het gebied, maar houdt er wellicht wel verband mee. In het Aardrijkskundig Woordenboek der Nederlanden (van der Aa 1839-1851) staat de volgende passage; “Naar sommigen willen zoude dit dorp zijnen naam te danken hebben aan eene mijlpaal, welken de Romeinen hier zouden geplaatst hebben en waarnaar zij die Mille zouden genoemd hebben, hetwelk later in den Hollandsche naam Millingen overgegaan is. Ook meent men dat van hier een Romeinsche weg naar Castra Vetera kan gelopen hebben.” Dit is nog een aanwijzing voor Romeinse aanwezigheid in of nabij Millingen.
Resultaten: perioden en sites	
Regionale archeologische context	Op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW, via ARCHIS-II; Bijlage 2) is het onderzoeksgebied gekarteerd als een terrein met een hoge archeologische verwachting. Deze verwachting is gebaseerd op het voorkomen van de Leuth en Waal stroomgordels in de ondergrond. Uit het onderzoeksgebied zelf zijn geen archeologische waarnemingen bekend. Op een afstand van circa 175 meter ten zuiden van het onderzoeksgebied zijn archeologische waarnemingen bekend van een vroeg-middeleeuwse gouden munt, een Romeins wij-altaar en een Romeinse grafpijler/grafsteen (waarnemingsnr. 3554 en 3605). Mogelijk duiden het wij-altaar en de grafpijler op een heidense tempel of een heilig bos uit de Romeinse Tijd, hoewel dit volgens de beschrijving in ARCHIS-II niet is

	aangetoond. Circa 250 meter ten zuidoosten van het onderzoeksgebied zijn bij een archeologisch booronderzoek in 2003 een fragment Romeins aardewerk en een fragment vroeg-middeleeuws aardewerk gevonden (waarnemingsnr. 48393). Circa 400 meter ten zuidwesten van het onderzoeksgebied zijn fragmenten laat-middeleeuws aardewerk en een fragment Romeins aardewerk aangetroffen (waarnemingsnr. 3607).
Aard en ouderdom van de vindplaats	Tijdens het onderzoek zijn geen artefacten geborgen op basis waarvan de aard en ouderdom bepaald kan worden. Wel is een mogelijke fundering aangetroffen in één van de boringen. Gezien de ligging in de oude kern van Milingen aan de Rijn, de Heerbaan, de nabijheid van een Romeinse weg ten zuiden van het plangebied en de waarnemingen in de omgeving zijn mogelijk sporen te verwachten uit de Romeinse Tijd en/of Middeleeuwen.
Gaafheid en conservering (structuren, sporen, vondsten, paleo-ecologische resten)	Het onderzoek betrof een booronderzoek waardoor een uitspraak over gaafheid en conservering van structuren en sporen geen uitspraak kan worden gedaan. Het plangebied bezit een deels intact bodemprofiel. De bovenste 30-40 cm van het profiel is verstoord. Voor het gedeelte waar de funderingen van de voormalige panden zich bevinden is het bodemprofiel tot 50 cm verstoord door de sloopwerkzaamheden. De diepere funderingen, waarvan de diepte onbekend is, zullen eventuele archeologische waarden grotendeels hebben aangetast.
Begrenzing en oppervlakte van de <u>totale</u> vindplaats (dus ook <u>buiten</u> het plangebied -	De begrenzing van de vindplaats is onbekend. Voorlopig wordt het gehele onderzoeksterrein tot de vindplaats gerekend.
Begrenzing en oppervlakte van (het deel van) de vindplaats <u>binnen</u> het plangebied	Ca. 495 m ²
Archeologische stratigrafie en diepte van vondstlagen	In boring 5 is op een diepte van ca. 90 cm een mogelijk funderingsrest aangetroffen. Naar verwachting zullen de archeologische waarden zich op deze diepte bevinden.
Archeologische verwachting op basis van het vooronderzoek	
Structuren en sporen	Mogelijke nederzettingssporen als muurresten waterputten en paalgaten.
Artefacten: anorganisch	Aardewerk, natuursteen, metaal, glas, ijzerslak en bouw materiaal.
Artefacten: organisch	Alleen in diepe sporen, tot onder het grondwaterniveau, kunnen artefacten van organisch materiaal bewaard zijn gebleven.
Paleo-ecologische resten	Houtskool en (on-)gecalcineerd botmateriaal. Alleen in diepe sporen kunnen overige organische resten goed bewaard zijn gebleven.
Complexiteit	Naar alle waarschijnlijkheid standaard.

3. Vraagstelling	
Onderzoekskader, relatie met NOA, synergie.	Aangezien de exacte aard van de vindplaats(en) nog niet bekend is kan nog geen relatie worden gelegd met een bestaand onderzoekskader.
Onderzoeksvragen	Zijn archeologische vondsten en/of grondsporen in het onderzoeksgebied aanwezig?

	• Hoe is de horizontale en verticale gaafheid van het bodemarchief ter plekke? • Wat is de aard en de ouderdom van aangetroffen vondsten en grondsporen? • Hoe is de conservering van vondsten en grondsporen? • Is er een relatie tussen aangetroffen grondsporen en mobilia? • Wat is de ruimtelijke verspreiding van vondsten en grondsporen? • Wat is de zeldzaamheid van de aangetroffen vondsten en grondsporen binnen de archeoregio? • Hoe groot is de informatiewaarde van de aangetroffen vondsten en grondsporen? • Wat is de aard en de verstoringsgraad van de aanwezige bodem? • Wat is de landschappelijke context van de vindplaats? • Kunnen de resultaten van het onderzoek archeologische verwachting van aangrenzende terreinen bevestigen of aanpassen? Zo ja, hoe?
Aanbevelingen	De onderzoeker geeft aanbevelingen voor de archeologische implicatie's en het te volgen archeologische onderzoekstraject bij verstoring van het bodemarchief op aangrenzende terreinen en de directe omgeving.
Beperkingen	Gelet de aard van het onderzoek zal geen uitspraak kunnen worden gedaan over de verticale gaafheid van de sporen in het vlak. Wel dient de verticale gaafheid van het bodemprofiel te worden bestudeerd.

4. Veldwerk	
Strategie	Het onderzoek dient te worden uitgevoerd conform de relevante onderdelen van de KNA 2.2 (AB01 t/m AB05). De civiel uitvoerder neemt de activiteiten die nodig zijn voor de begeleiding op in de werkplanning als een "stop- en bijwoonpunt". Het uitgangspunt is dat de archeoloog zijn/haar registraties verricht zonder dat er een te grote vertragingen van het civiele werk ontstaat. De archeoloog mag de uitvoerder vragen om het werk tijdelijk anders te organiseren opdat een registratie kan plaatsvinden. Dergelijke afspraken dienen te zijn vastgelegd in het draaiboek conform AB01.
Fysisch-geografisch onderzoek	Er zal geen speciaal fysisch-geografisch onderzoek plaatsvinden.
Methoden en technieken	• De archeoloog inspecteert visueel de profielen en vlakken die tijdens het civiele werk ontstaan. • De vlakken en profielwanden worden met een metaaldetector afgelopen. • Daar waar een archeologische registratie nodig is wordt het vlak of het profiel "leesbaar" gemaakt. • Het leesbare vlak wordt altijd gefotografeerd en bij voorkeur ook getekend (schaal 1:50). • Profielen/kolomopnames worden gefotografeerd en getekend (1:20). • Sporen worden niet gecoupeerd. • Vondsten worden verzameld voor de datering en typering van de vindplaats. • Het gebruikte meetsysteem zal worden gekoppeld

	aan het Rijksdriehoeksstelsel
Structuren en grondsporen	Zie boven
Artefacten: anorganisch	Alle archeologisch anorganische artefacten zullen worden verzameld bij de aanleg van het vlak en (indien aan de orde) uit grondsporen.
Artefacten: organisch	Alle archeologisch organische artefacten zullen worden verzameld bij de aanleg van het vlak en (indien aan de orde) uit grondsporen.
Paleo-ecologische resten	Omdat op grond van de fysisch-geografische omstandigheden de kans op paleo-ecologische resten laag is, zullen deze zoveel mogelijk worden bemonsterd indien deze worden aangetroffen.
Beperkingen	Het archeologische onderzoek zal het grondverzet zo weinig mogelijk hinderen. Het aantal uren vertraging dat de graafmachine oploopt als gevolg van de archeologische begeleiding wordt geregistreerd door de archeoloog.

5. Uitwerking en conservering	
Analyse fysische-geografie	De fysisch-geografische analyse zal niet verder gaan dan nodig is voor het maken van een basisrapportage
Structuren en grondsporen	De uitwerking van grondsporen en structuren is standaard.
Artefacten: anorganisch	De uitwerking van anorganische artefacten zal niet verder gaan dan nodig is voor het maken van een basisrapportage. De conservering van anorganische artefacten moet dusdanig zijn dat behoud van deze artefacten gewaarborgd is.
Artefacten: organisch	Idem.
Paleo-ecologische resten	Idem. Uitwerking van eventuele paleo-ecologische resten zal aan specialisten worden uitbesteed, tenzij de uitvoerder zelf over de expertise en de juiste faciliteiten beschikt.
Beeldrapportage (objecttekeningen, foto's, kaarten, e.d.)	Indien mogelijk (t.a.v. afmeting, intactheid, etc.) worden vondsten die relevant zijn voor een goed begrip van de onderzoeksresultaten getekend en/of gefotografeerd. Kwetsbare vondsten worden eveneens gefotografeerd en/of getekend. Afzonderlijke vlaktekeningen worden samengevoegd op een kaart met een sporenoverzicht
Conservering geselecteerd materiaal	Mits het bevoegd gezag daar aanleiding toe ziet, zal vondstmateriaal dat conservering behoeft (door specialisten) geconserveerd worden voordat deze aan het betrokken depot worden aangeboden. Daarbij gelden de normen van het desbetreffende depot.
Beperkingen	Tenzij de opdrachtgever en/of het bevoegd gezag anders aangeeft, zal de uitwerking en conservering niet verder gaan dan nodig is voor het vervaardigen van een basisrapportage en een correcte deponering

6. Eindproduct: rapportage en deponering	
Te leveren product	Binnen een week na het afronden van het veldwerk wordt aan de opdrachtgever een kort schriftelijk verslag overlegd waarop de voorlopige conclusies en aanbevelingen worden verwoord (AB05). Eindproduct is een rapport volgens KNA-specificatie AB08 .

Inhoud eindrapport	Het standaardrapport dient de onderdelen te bevatten zoals die zijn gespecificeerd in KNA specificatie AB08.
Verschijsning en oplaag eindrapport	Van het eindrapport worden exemplaren ter beschikking gesteld aan de opdrachtgever, gemeente, KB, ROB en de provincie Gelderland.
Deponering	Vondstmateriaal wordt na afloop van het onderzoek gedeponeerd in het provinciaal depot voor bodemvondsten Gelderland conform DS02 t/m DS04 en de voor dat depot geldende eisen. Museum Het Valkhof Museum Kamstraat 45 6522 GB Nijmegen 024-3608805
Beperkingen	n.v.t.

7. Randvoorwaarden	
Personele randvoorwaarden	Het onderzoek moet verricht worden door een gecertificeerd archeologisch bedrijf. Het onderzoek moet door een adequaat bemenst veldteam uitgevoerd worden onder dagelijks leiding van een senior/medior archeoloog met kennis op het gebied van stadskernonderzoek en Romeinse Tijd.
Uitvoeringsperiode en opleveringstermijn veldwerk	Onbekend. De duur van de begeleiding is afhankelijk van de sloopwerkzaamheden. Voor de aanvang van de werkzaamheden dienen tussen de archeologische aannemer, opdrachtgever en de civieltechnisch aannemer duidelijke afspraken gemaakt te worden wat en hoe de procedure is als er archeologische waarden worden aangetroffen Deze afspraken dienen te zijn vastgelegd in het draaiboek van de archeologische aannemer. De civieltechnische aannemer dient de archeologische begeleiding in zijn werkplanning op te nemen.
Uitvoeringscondities veldwerk	Voorafgaande aan de werkzaamheden dienen de archeologische aannemer, opdrachtgever en de civieltechnische aannemer overleg te voeren over de te volgen strategie. De civieltechnische aannemer dient een KLIC melding te doen. In overleg met de civieltechnische uitvoerder dient bepaald te worden of het te documenteren profiel in een talud moet worden aangelegd.
Kwaliteitsbewaking, toezicht, overleg en evaluatie	Het bevoegd gezag (gemeente Millingen aan de Rijn) en de opdrachtgever houden toezicht op de werkzaamheden. Voorafgaand aan het veldwerk wordt, liefst in het veld, een overleg gehouden met de opdrachtgever met betrekking tot over praktische zaken van het veldwerk. Indien belangwekkende zaken worden aangetroffen die niet in het PvE waren voorzien en bij het aantreffen van een grafveld vindt overleg plaats met het bevoegd gezag en de opdrachtgever. Indien substantieel van het PvE afgeweken dient te worden, bijvoorbeeld bij het aantreffen van onverwachte sporen en structuren of indien een geringere deel van het onderzoeksterrein kan worden onderzocht dan dient hiervoor schriftelijk toestemming verkregen te worden van

	het bevoegd gezag. Na afloop van het veldwerk wordt een kort overleg gehouden over de resultaten met (een vertegenwoordiger van) het bevoegd gezag. Daarin wordt ook het voorlopig advies met betrekking tot de vindplaats besproken. Het conceptrapport wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de opdrachtgever en het bevoegd gezag. Namens het bevoegd gezag dient eventueel een senior archeoloog de rapportage te beoordelen. Het commentaar wordt verwerkt in een definitieve rapportage.
Selectieprocedure tijdens het veldwerk (i.h.b. bij archeologische begeleiding)	Indien een vondst van hoge of zeer hoge waarde wordt aangetroffen, dan verzoekt de archeoloog de civiel-technische aannemer om het werk op die locatie stil te leggen. Aan het bevoegd gezag worden nadere instructies gevraagd. In het geval dat het bevoegd gezag oordeelt dat een aangetroffen archeologische waarde behoudenswaardig is, dan moet een behoudsmaatregel getroffen worden. Dit kan betekenen dat een opgraving plaatsvindt of dat de archeologische waarde beschermd wordt. Ook kan een dergelijke vondstsituatie betekenen dat het begeleidingsprogramma wordt uitgebreid. Indien de onderzoeksstrategie moet worden aangepast en er sprake is van meerwerk dienen de extra kosten hiervoor in een aanvullende offerte te worden uitgebracht.
Uitvoeringsperiode uitwerking; opleveringstermijn (concept)eindrapport	Het rapport dient in 4-6 weken na beëindiging van de werkzaamheden in conceptvorm gereed te zijn voor toetsing. Het conceptrapport wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de opdrachtgever en het bevoegd gezag. Eventueel dient namens het bevoegd gezag een senior archeoloog de rapportage te beoordelen. Het commentaar wordt verwerkt in een definitieve rapportage
Termijn overdracht van vondsten, monsters en documentatie	Uiterlijk 4 weken na oplevering standaardrapportage worden de digitale gegevens overgedragen aan het centraal informatiesysteem conform RS11. Uiterlijk 2 maanden na inzending standaardrapportage wordende vondsten, monsters en bijbehorende originele documentatie overgedragen aan het depot voor bodemvondsten Gelderland conform DS02 t/m DS04 en de voor dat depot geldende eisen. Museum Het Valkhof Museum Kamstraat 45 6522 GB Nijmegen 024-3608805
Procedure toetsing eindproduct door bevoegd gezag	Het conceptrapport wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de opdrachtgever en het bevoegd gezag. Het commentaar wordt verwerkt in een definitieve rapportage.

8. Wijzigingen na evaluatie

Wijzigingen tijdens het veldwerk	Indien belangwekkende zaken worden aangetroffen die niet in het PvE waren voorzien en bij het aantreffen van bijvoorbeeld een grafveld of bijzondere structuren vindt
----------------------------------	---

	overleg plaats met het bevoegd gezag en de opdrachtgever.
Wijziging na evaluatie van het veldwerk	Wijzigingen in het Programma van Eisen na evaluatie van het veldwerk worden uitsluitend aangebracht na overleg met en goedkeuring door de opdrachtgever en het bevoegd gezag, eventueel geadviseerd door de provinciaal archeoloog.
Wijzigingen tijdens uitwerking en conservering	Wijzigingen in het Programma van Eisen gedurende de uitwerking en conservering worden uitsluitend aangebracht na overleg met en goedkeuring door de opdrachtgever en het bevoegd gezag, eventueel geadviseerd door de provinciaal archeoloog.

9. Literatuur en bijlagen	
Literatuur	AA, A.J. van der, 2003. <i>Aardrijkskundig Woordenboek der Nederlanden, 1839-1851</i>. CD-rom 2003. Centraal Bureau voor Genealogie, Den Haag. Berendsen, H.J.A., 2000. <i>Landschappelijk Nederland</i>. Fysische Geografie van Nederland. Van Gorcum, Assen. Berendsen, H.J.A. & E. Stouthamer, 2001. <i>Palaeogeographic development of the Rhine-Meuse delta</i>, The Netherlands. Van Gorcum, Assen. Colenbrander, B., 2005. <i>Limes Atlas</i>. Uitgeverij 010, Rotterdam. De Woonomgeving, 2005. <i>website</i> <i>ww.dewoonomgeving.nl</i>, geraadpleegd in december 2005. Mulder, E.F.J. De, M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhoff en T.E. Wong, 2003. <i>De ondergrond van Nederland</i>. Wolters-Noordhoff bv, Houten. Smit, L., 2005. <i>Heerbaan, Millingen aan de Rijn. Bureauonderzoek en Archeologisch Inventariserend Veldonderzoek Karterende fase</i>. BAAC~rapport 05.353, Deventer. Stichting voor Bodemkartering, 1975. <i>Bodemkaart van Nederland (schaal 1:50.000) blad 40 Oost/West Arnhem</i>. Stiboka, Wageningen. Wolters-Noordhoff, 1990. <i>Grote Historische Atlas van Nederland (1:50.000), Oost-Nederland 1830-1855</i>. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen. Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2005, <i>Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Eindrapport van de Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie</i>, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Den Haag

Lijst van bijlagen	1. ligging onderzoekslocatie 2. Bodem, IKAW & waarnemingsnummers
--------------------	---